

Nieuwegein

Openbaar Domein

Beheerplan grienden en elzenbroekbossen in Nieuwegein

Raadsnummer

Datum Juni 2023

Auteur Herman Westland en Gert van Doorn

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
2	Beschrijving situatie grienden.....	5
2.1	Valeriaangaarde	6
2.2	Structuurbaan.....	8
2.3	IJsselsteinseweg	10
2.4	Park Oudegein	12
2.5	Laan van Rijnhuizen	14
3	Beschrijving situatie elzenbroekbossen	16
3.1	Prinsessenweg	17
3.2	Ringslangweide	20
4	Overleg Hoog Heemraadschap	23

1   Inleiding

Dit beheerplan is het vervolg van het beheerplan grienden in Nieuwegein uit 2012 welke opgesteld was door Landschap Erfgoed Utrecht. Omdat de onderhoudswerkzaamheden aan elzenbroekbossen overeenkomen met de onderhoudswerkzaamheden van de grienden is ervoor gekozen om in dit beheerplan zowel de grienden als de elzenbroekbossen op te nemen. We gaan in op de mogelijkheden om het beheer van vier grienden en de twee elzenbroekbossen goed af te stemmen op de ecologische potenties van de terreinen en de aangrenzende terreinen. Tegelijk met het opstellen van dit beheerplan wordt ook gewerkt aan het omgevingsprogramma Natuur in de stad, hierin worden doelen een maatregelen uitgewerkt voor het verbeteren van de biodiversiteit en raakvlakken met klimaatbestendigheid. Er is, waar van toepassing, ook rekening gehouden met de cultuurhistorische- en esthetische waarde van de terreinen. In Rijnhuizen wordt binnen nu en één jaar ook nog een griend aangelegd.

1.1   Leeswijzer

De opbouw van dit beheerplan begint met een beschrijving van de huidige situatie waarin de terreinen zich bevinden. Hierin wordt onder andere beschreven welke soorten er staan en hoe de waterhuishouding globaal is geregeld. Na het beschrijven van de situatie van de percelen wordt gekeken naar de omgeving. De optelsom van de huidige situatie en de gegevensanalyse geeft aan dat er op geen van de terreinen nog sprake is van echte grienden, maar meer van relictten of rompgemeenschappen. In het perceel Oudegein en de Structuurbaan zijn de contouren van een griend het meest duidelijk zichtbaar. Bij de Valeriaangaarde en IJsselsteinseweg zijn geen kenmerken van grienden aanwezig. Voor deze percelen worden in dit plan inrichting- en beheervoorstellen gegeven voor het verbeteren van de ecologische kwaliteit. Deze maatregelen worden door aannemers uitgevoerd. Voor komend jaar worden deze werkzaamheden geïntegreerd in het aan te besteden knotbestek. Voor de Elzenbroekbossen die liggen aan de Ringslangweide en de Prinsessenweg wordt eenzelfde structuur gebruikt.

2   Beschrijving situatie grienden

In dit hoofdstuk worden vijf percelen beschreven. Deze vijf percelen liggen verspreid in de gemeente Nieuwegein. Door de gemeente Nieuwegein is aan elk perceel een (straat)naam gekoppeld, waaraan in dit plan zal worden gerefereerd. De perceelsnamen zijn achtereenvolgens: Valeriaangaarde (1), Structuurbaan (2), IJsselsteinseweg (3), park Oudegein (4) en de Laan van Rijnhuizen(5). De overzichtssituatie is aangegeven in bijlage 1. Het perceel aan de Laan van Rijnhuizen wordt bij de ontwikkeling van Rijnhuizen aangelegd in het gebied.

Basisprincipe

Uitgaande van de actuele landschappelijke en ecologische betekenis die het hakhout, grienden en de aanliggende graslanden en sloten hebben worden onderstaande maatregelen voorgesteld. Met de maatregelen wordt versterking en toename van de ecologische kwaliteiten voorgestaan. Het is vanuit natuurbeheeroogpunt zeer gewenst om in één hakhoutcomplex verschillende ontwikkelingsstadia te hebben. Door fasering van de kap kan meer ruimtelijke variatie worden verkregen en ontstaan veel ruimtetradiënten in de structuur. Zo blijven alle karakteristieke omstandigheden steeds aanwezig, zodat flora en fauna die afhankelijk zijn van een bepaald stadium, altijd een plek kunnen vinden. Dit is vooral van belang voor diersoorten met een geringe actieradius. Het oogsten van de gehele opstand in één keer geeft weliswaar variatie in tijd, maar niet in ruimte. Om meer ruimtelijke variatie te verkrijgen, kan een grotere hakhoutopstand bijvoorbeeld in vier delen geoogst worden. Kleinere - en geïsoleerde terreinen zullen meestal in één of twee keer geoogst moeten worden. Zeker als geen fasering mogelijk is, kan de aanwezigheid van enkele opgaande bomen en/of struiken van groot belang zijn om een zekere structuurvariatie binnen het vak in stand te houden.

Waterhuishouding

Een goed ingerichte griend staat gedurende het hele jaar voor 20 tot 30% jaarrond onder water. De sloot is van belang voor zoogdieren, amfibieën/reptielen en planten die er gebruik van maken. Eventueel kunnen de taluds van de sloot worden verflauwd zodat er een natuurlijke overgang ontstaat van water tot maaiveld. Dit biedt veel variatie in biotopen.

Flora en Fauna

Sinds 2022 is de gemeente aangesloten bij Nationale Databank Flora en Fauna (het NDFF). Het NDFF is een databank die informatie geeft over de flora en fauna die voorkomt in Nederland. De databank bevatte in 2022 160 miljoen waarnemingen van planten en dieren. Een ieder in Nederland kan waarnemingen aanmelden bij de databank. De waarneming wordt gevalideerd door deskundigen en als deze goed zijn, opgenomen in de databank. Voor de grienden en Elzenbroekbossen worden de aanwezige soorten aangegeven onder de locaties. In de onderstaande paragrafen worden de locaties beschreven.

2.1   Valeriaangaarde

Het perceel Valeriaangaarde ligt in een groene recreatieve strook tussen de A2 en de woonwijk 'Batau-Zuid'. De oppervlakte is 0,16 ha. Het perceel is in 1981 ontstaan omdat er grond nodig was voor een geluidswal langs de A2. Bij het weggraven van grond is bewust een ondiepe waterpartij rondom een eiland gerealiseerd. Hierop is vegetatie gaan groeien, wat heeft geleid tot een houtopstand met dominantie van wilgen. Langs de snelweg staat een dubbele rij grote populieren die veelal de zon wegnemen. Het perceel staat voor 80-90% onder water (na een natte periode) en heeft flauwe oevers en is omringd door water. Er is geen verbinding met het omringende land. Het omringende water is minimaal 4 meter breed. De houtopstand is rond 1995 voor het eerst afgezet en in 2023 voor het laatst. De hoge grondwaterstand zorgt voor een beperkte worteldiepte van de bomen. Het stamhout loopt nu een toenemende kans op windworp bij onstuimige weersomstandigheden, met name in het bladseizoen.

Beschrijving perceel

De Valeriaangaarde is onderdeel van een park waar gerecreëerd wordt. Het huidige beheer van dit perceel is hakhoutbeheer. Het advies is om dit terrein te beheren als hakhoutbosje in een cyclus van 8 jaar. Redenen hiervoor zijn: veiligheid, beleving, ecologische- en landschappelijke waarde. Veiligheid is de belangrijkste reden om het perceel in een cyclus af te zetten. Op deze manier wordt voorkomen dat de bomen te hoog worden en op deze manier op het omliggende pad kunnen vallen. Voor de fauna is het hakhout het meest interessant in het 3e en 4e jaar na afzetten. In die periode zullen vogelsoorten die graag leven in struwelen hier komen nestelen. Daarnaast is een hoog waterpeil belangrijk voor sommige plantensoorten. Het perceel is te klein om gefaseerd te beheren en kan in een cyclus van 8 jaar in zijn geheel afgezet worden. Een deel van het takhout kan op 3 of 4 takhopen van 2*2*2 m worden opgestapeld. Hierin kunnen insecten, amfibieën en vogels terecht. Tijdens en na het afzetten kan de fauna zich (tijdelijk) verplaatsen naar omliggende delen

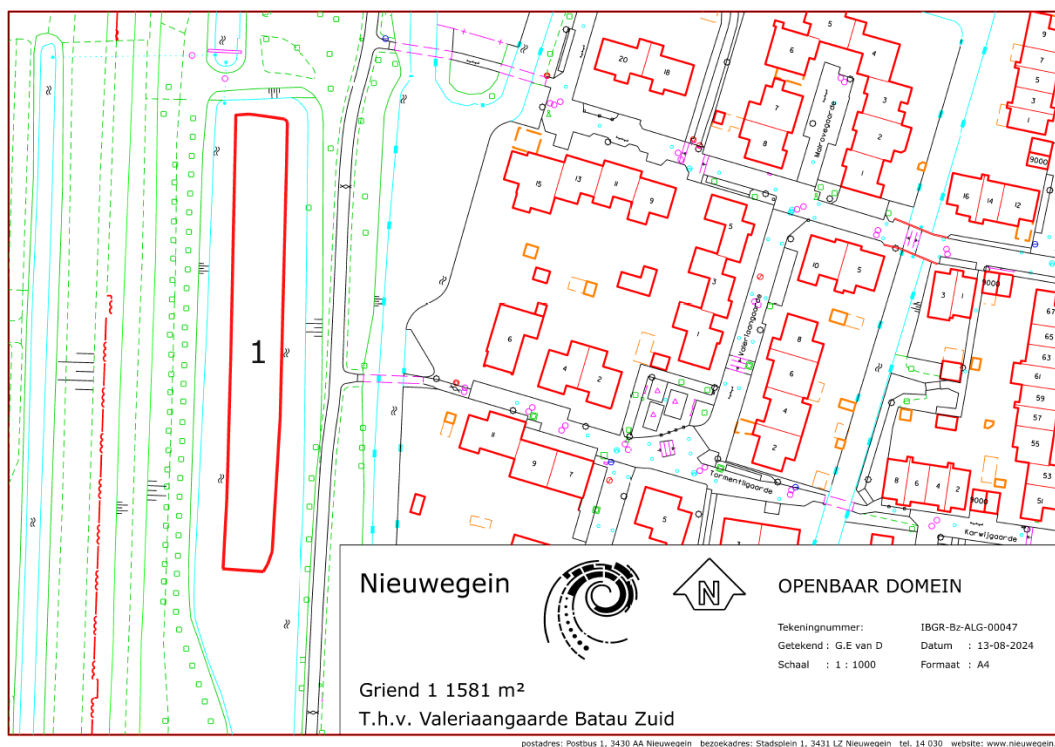
van het park. De periode van afzetten loopt van november tot en met maart en is het meest eenvoudig uitvoerbaar tijdens een vorstperiode van betekenis.

Overzichtssituatie

De griend is gelegen in het parkgebied langs de A2 ter hoogte van de Valeriaangaarde.

Foto 1: Huidige situatie griend

Figuur 1: locatieoverzicht griend Valeriaangaarde

Onderhoudsplanung

Begin 2023 is de griend weer in zijn geheel afgezet. Conform het eerdere advies vanuit 2012 is de volgende onderhoudsbeurt in 2031.

Aanwezige flora en fauna

Momenteel komen in dit gebied onder andere de volgende soorten voor (Bron NDFF, waarnemen 2019-2023)::

- Ekster;
- Waterhoen;
- Zeegroene rus (grassoort).

Resumerend:

Afzetten			
2023	2031	2039	2047

Tabel 1: cyclus hakhoutbeheer

2.2   **Structuurbaan**

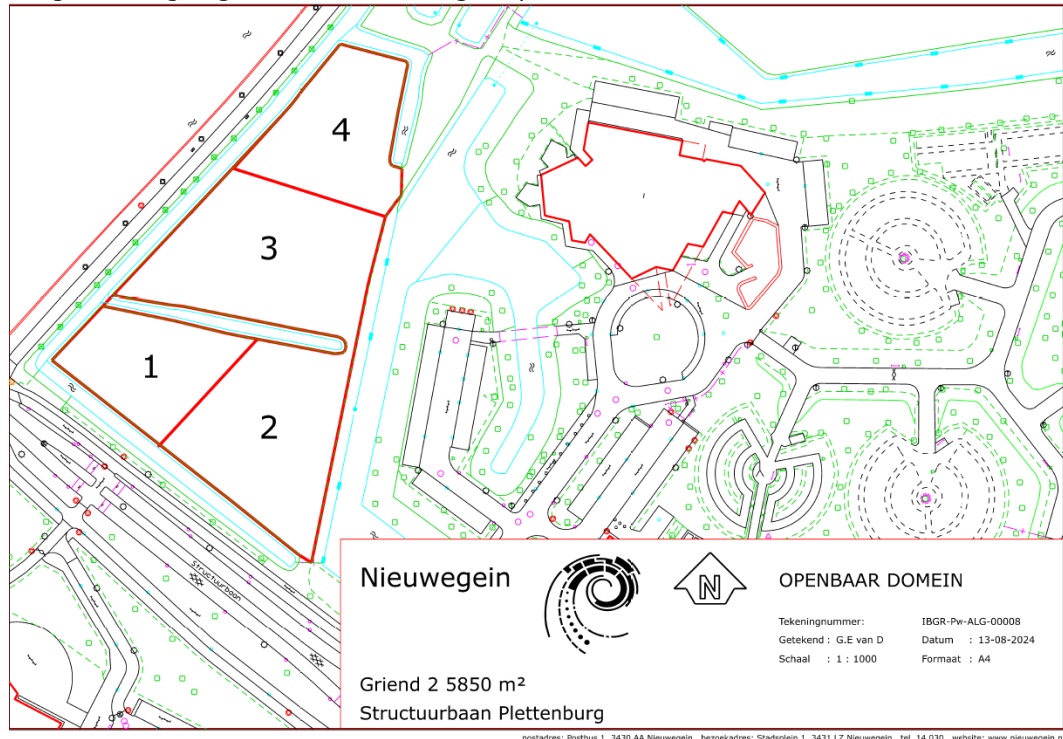
Het perceel Structuurbaan is gelegen tussen het Merwedekanaal, begraafplaats Noorderveld, twee rietlandjes en de Structuurbaan. Het gebied is 0,65 hectare groot. Op het perceel staan wilgen (boswilg en katwilg) op stobben. De stobben staan op ruime afstand van elkaar en hiertussen staan struiken (o.a. meidoorn) en veel ruigtekruiden. Daarnaast staat er enkele volwassen exemplaren van de gewone es. Deze zijn 15 meter hoog. Tevens staat er een enkele zomereik. Het perceel wordt omringd door water.

Beschrijving perceel

Voor deze historische griend is het advies om het hakhoutbos om te vormen tot hakgriendbeheer. Het achterstallig onderhoud is in de loop der tijd opgelost. De "gaten" zijn ingeboet (bijplanten) met wilgen. Naast het beheer van de houtopstand is het van belang om te kijken naar de abiotische omstandigheden. Een hoge grondwaterstand, waardoor er een hoge luchtvochtigheid ontstaat, is goed voor de flora. Door de hoge grondwaterstand zal de kruidlaag (braam, brandnetel) een gematigde groei krachten krijgen door een afnemend zuurstofgehalte. Ook is de omzetsnelheid van organisch materiaal in de bodem lager waardoor er minder voedingsstoffen beschikbaar komen. In de boomlaag zullen de hardhoutsoorten als es, eik en meidoorn op lange termijn kunnen verdwijnen.

Overzichtssituatie

De griend is gelegen direct naast begraafplaats Noorderveld aan de Structuurbaan.

Figuur 2: Locatieoverzicht en onderhoudsplanung Structuurbaan

Onderhoud 2023

Begin 2023 is de griend in zijn geheel geknot. Het vrijkomende hout is deels in het gebied gebruikt om takkenrillen te maken. Takkenrillen bieden aan insecten, zoogdieren en vogels ruimte om te schuilen en te broeden. Ook paddenstoelen, mossen en varens groeien graag op dit soort plekken. In open gaten groter dan 2-3 m² kan op een plantafstand van 1x1m worden ingeboet met *Salix viminalis* (katwilg). Ook kunnen juist afgezette wilgentakken worden (her)gebruikt voor de inboet. Rond en in de griend liggen verschillende sloten. De sloten in de griend zijn door de lage onderhoudsfrequentie van de percelen moeilijk te schonen. Hierover zal met het Hoog Heemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) een afspraak gemaakt moeten worden hoe hiermee om te gaan. De afspraak zal te zijner tijd opgenomen in het beheerssysteem (Greenpoint).

Onderhoudsplanung

Het terrein wordt verdeeld in vier stukken. Om er een cyclus in te krijgen wordt de eerste ingreep al in 2025 in plaats van 2027 uitgevoerd. Gestart wordt met kavel (1) van figuur 2. Bij de stobben moet gelet worden op de hoogte van het afzetten. De hoogte moet gelijk zijn aan de omliggende stobben. Naast de wilgen worden de andere struiksoorten op kniehoogte afgezet. Van deze struiksoorten mag 50% van de meidoorn blijven staan. Praktisch kan dit worden ingevuld door 50% van de meidoorns 'te drukken' op 1,5 m hoogte. De meidoorn is als besdrager van grote waarde voor vogels en heeft een lagere groeikracht dan de wilg. Hierdoor kan Meidoorn matig concurreren met de wilgen.

In het deel wat in het desbetreffende jaar wordt afgezet, wordt rond half augustus gemaaid om alle concurrerende kruiden, met name braam en brandnetel, te verwijderen. Het maaisel kan worden afgevoerd en/of ten dele op (broei)hopen worden gezet. Op deze manier behoudt de nieuwe aanplant een voorsprong. Als de nieuwe aanplant goed is aangeslagen en de griend zich meer begint te sluiten zal de hoeveelheid ondergroei verminderen en is het maaien van de kruidlaag niet meer nodig.

Aanwezige flora en fauna

Momenteel komen in dit gebied onder andere de volgende soorten voor (Bron NDFF, waarnemen 2019-2023):

- Sperwer;
- Tjiftjaf.

Resumerend:

1	2023	2025	2029
2	2023	2026	2030
3	2023	2027	2031
4	2023	2028	2032

Tabel 2: beheercyclus per vak

2.3 IJsselsteinseweg

Het perceel ligt in de wijk Doorslag nabij de rivier Kromme IJssel. Het perceel is 0,24 ha groot. Het is goed bereikbaar.

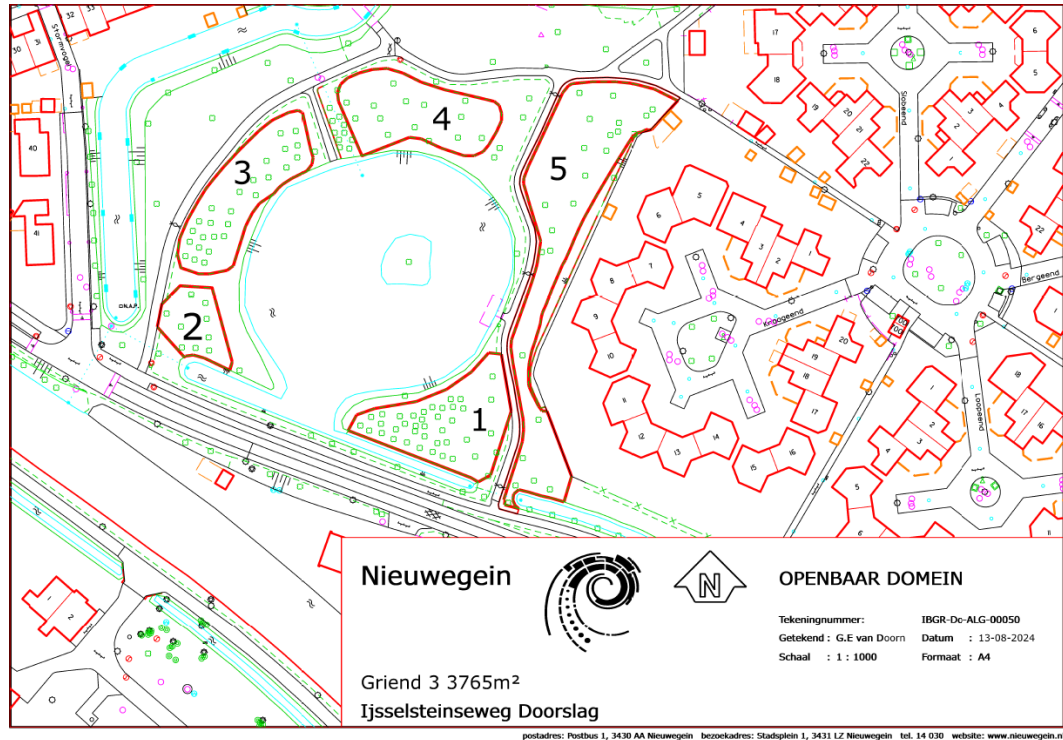
Beschrijving perceel

Het kleine park bestaat uit 5 eenheden met een totaal van ca. 100 stuks knotbomen met een diameter van ca. 50 centimeter. De hoogte van de knot bij de bomen varieert van 30 centimeter tot 200 centimeter boven het maaiveld. In het midden van het perceel ligt een klein water. Onder de knotbomen staat een grasrijke kruidlaag die door begrazing onderhouden wordt. Langs de rand van de poel ligt een rietkraag van ongeveer 0,08 hectare. Om de eenheden met knotbomen is een maaibeide en er loopt een wandelpad omheen.

Het advies is om de wilgen één in de 4 jaar te knotten. De knotwilgen staan in de ruwe berm. Deze wordt meerdere keren per jaar door schapen begraasd. Begrazing bevordert de biodiversiteit in de stad. Door hun graaspatroon en mest zorgen de schapen voor een ruigere berm met meer kruiden en wilde bloemen waar onder andere insecten en vlinders goed op gedijen.

Overzichtssituatie

De griend is gelegen direct langs de IJsselsteinseweg, tegen de Trekvogel en het eendennest aan.

Figuur 3: Locatieoverzicht en onderhoudsplanning IJsselsteinseweg

Onderhoudsplanning

Om variatie te krijgen is het gebied in vijf vlakken verdeeld. Er zijn hierom vakken geclusterd. De vakken 2 en 4 en 1,3 en 5 zijn aan elkaar gekoppeld. De onderhoudscyclus is één keer in de vier jaar.

Aanwezige flora en fauna

Momenteel komen in dit gebied onder andere de volgende soorten voor (Bron NDFF, waarnemen 2019-2023)::

- Braamsluiper;
- Grasmus;
- Grauwe gans.

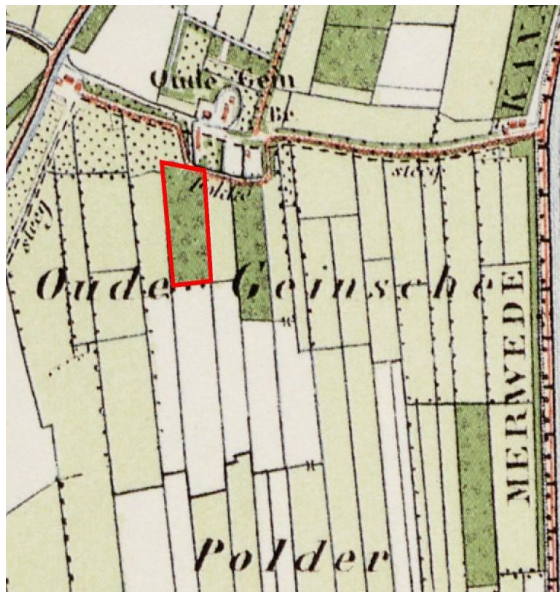
Resumerend:

Deelgebied	laatste keer	1ste keer	2de keer
2 + 4	2022	2026	2030
1+3+5	2023	2027	2031

Tabel 3. Knotcyclus per deelgebied

2.4 Park Oudegein

Het perceel wordt omringd door park, sloten en bloemrijk hooiland. Aan de noordzijde loopt een natuurspad waarlangs hoge vegetatie groeit. De begroeiing van het perceel is hierdoor beperkt zichtbaar en voor wandelaars weinig herkenbaar. Het perceel is 1,85 hectare groot. De breedte is ongeveer 110 meter en de lengte ongeveer 170 meter. De greppels liggen 20 tot 30 meter uit elkaar hetgeen betekent dat er 3 tot 4 ondiepe greppels in de lengte van het perceel aanwezig zijn ter afvoer van het overvloedige hemelwater.

Kaart 1: situatie rond 1900

Foto 2: Luchtfoto uit 2023

Dit perceel staat op de historische kaart 1900 als opgaand bos aangegeven (op kaart is perceel met rode lijn omkaderd). Waarschijnlijk is de structuur van de bodem goed en liggen hier in potentie goede kansen voor flora en fauna.

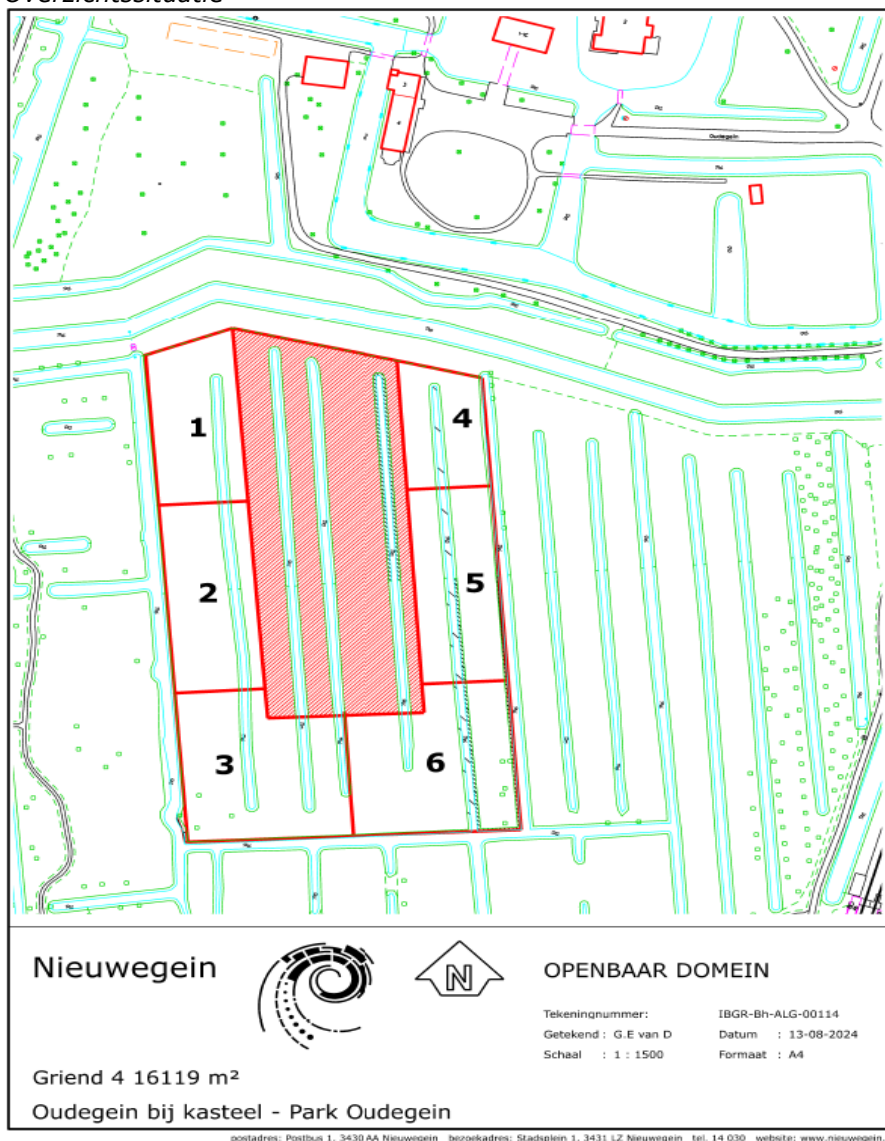
Het perceel hakhoutbos in Oudegein bestaat uit ongeveer 1,85 hectare hakhoutbos. Deze griend is tot eind jaren '80 nog met de hiep afgezet. Een hiep of handslagmes is een stuk gereedschap dat vooral wordt gebruikt bij landschapsbeheer voor het afhakken van rijshout in grienden. Het advies is om in het midden ongeveer 7.000 m² (broek)bos te ontwikkelen en de resterende ongeveer 11.000 m² als hakhout te gaan beheren.

Bos

Het plan is om in het midden van het perceel een broekbos te creëren. Hier bestaat het beheer uit niets-doen-beheer. Dit betekent dat de kern zich zal gaan ontwikkelen tot een broekbos. Veel voorkomende boomsoorten in broekbossen zijn wilg en els. Niet actief ingrijpen, zal in eerste instantie leiden tot een zwaardere houtopstand. Door de hoge grondwaterstanden wortelen de bomen niet diep. Door windworp zullen er regelmatig bomen omvallen waardoor de hoeveelheid dood hout zal toenemen. Het doodhout percentage kan oplopen tot 30%. Op het dood hout kunnen zich diverse zwammen vestigen en vervolgens mossen en varens. In de open gaten komt meer zonlicht op de bodem en zal ook weer bosverjonging optreden. De

kleinschalige bosverjonging vergroot de structuurvariatie en verhoogt de ecologische potentie voor flora en fauna.

Overzichtssituatie

Figuur 4: Overzichtssituatie griend park Oudegein

Onderhoudsplanung

Om variatie te krijgen is gebied in zeven vlakken verdeeld. Rondom het centrale broekbos (kernbos) wordt geen onderhoud gepleegd. De overige zes vlakken worden twee aan twee gekoppeld. Dit om te zorgen dat er een gevarieerde mantel/zoom vegetatie blijft bestaan. Naar schatting zal 50% van dit areaal moeten worden bij geplant. In 2024 worden de eerste twee vakken (één en zes) uitgevoerd. De andere vakken volgen in de opvolgende jaren. De vakken worden vanaf de tweede cyclus iedere zes jaar onderhouden. Het dunnere tophout van het vrijkomende hout in vakken kan op takkenrillen worden gelegd zodat ook hier enig dood hout aanwezig is.

Aanwezige flora en fauna

Momenteel komen in dit gebied onder andere de volgende soorten voor (Bron NDFF, waarnemen 2019-2023):

- Bosrietzanger;
- Buizerd;
- Groene specht;
- IJsvogel;
- Zandoogje;
- Gekromd dikkopmos;
- Europese Hanepoot;
- Gewone Boomwrat (schimmel).

Resumerend:

Vak nr.	m 2	Laatste keer	1ste keer	2de keer
1	2.000	2018	2024	2030
2	1.800	2018	2025	2031
3	2.600	2018	2026	2032
4	1.100	2019	2025	2031
5	1.300	2019	2026	2032
6	2.600	2019	2024	2030
	11.400			

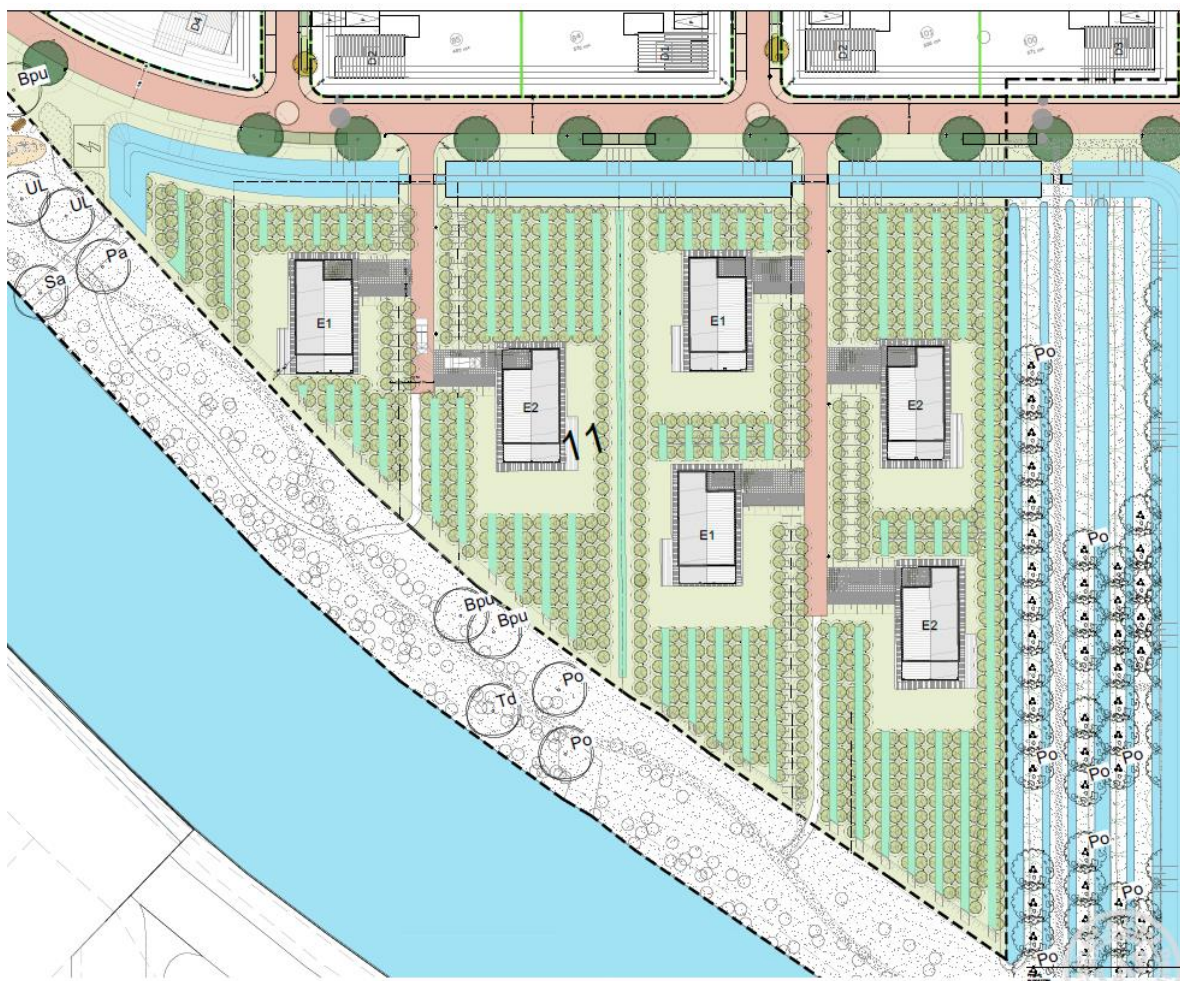
Tabel 4: beheercyclus per vak per jaar

2.5 Laan van Rijnhuizen

Binnen de gebiedsontwikkeling Rijnhuizen was van origine op particulier terrein al een griend aanwezig. In de Gebiedsvisie Rijnhuizen is aangegeven dat er op een deel van de griend op een bijzondere manier gebouwd kan worden. De bijzondere manier van bouwen is noodzakelijk om het natte karakter van het gebied te behouden. Het patroon van het vroegere cope-landschap is de inspiratiebron voor de verkaveling. De herkenbaarheid van het perceelsgewijze landschap in de vorm van het slotenpatroon en zichtlijnen van belang.

Beschrijving perceel

Slechts een deel van de griend komt in aanmerking voor bebouwing. Dit deel blijft ook particulier eigendom. Het meest oostelijke deel van de griend komt in eigendom van de gemeente. Dit deel zal de gemeente dus ook moeten onderhouden. De griend, het vroegere productiebos van het landgoed, wordt beheerd als natuurgebied. De griend bestaat uit kleine groengebieden waartussen de oude polderstroken en -sloten nog goed herkenbaar zijn. In de onderstaande figuur is dit aangegeven.

Figuur 5: locatie griend. Bron: Inrichtingsplan Rijndael

Overzichtssituatie

De griend ligt in de zuidwesthoek van Rijnhuizen aan het Merwedekanaal. Het "blauwe" gedeelte wordt van de gemeente.

Beheer

Op dit moment zijn we nog niet zover dat er al een beheerplan voor dit perceel gemaakt is. Het enige wat tot nu toe bekend is dat de bewoners van de woningen die in de griend gebouwd worden door middel van een overeenkomst verplicht worden om de griend naast hun woning te onderhouden. De inhoud van deze overeenkomst zal door de gemeente bepaald worden. Voor het gemeentelijke deel zal nog een beheerplan gemaakt moeten worden net voordat de griend gerealiseerd is. De verwachting is dat realisatie plaatsvindt in het najaar van 2023 of voorjaar van 2024.

3   Beschrijving situatie elzenbroekbossen

In dit hoofdstuk worden twee percelen beschreven. Deze percelen liggen in het natuurgebied van Rijkswaterstaat aan de Prinsessenweg (6) en aan de Ringslangweide (7). De overzichtssituatie is aangegeven in bijlage 1.

Basisprincipe

Het is vanuit natuurbeheeroogpunt zeer gewenst om daar waar het kan, net zoals bij de grienden in één elzenbroekbos verschillende ontwikkelingsstadia te hebben. De herkenbaarheid van een Elzenbroekbos wordt gevormd door zowel oude(re), halfwas en jongen bomen, een struiken- en kruidenlaag. Om dit te bereiken en te behouden, zullen met enige regelmaat bestaande bomen worden afgezet om vanuit de stobben hernieuwde groei te realiseren. Hierdoor ontstaat er een verhouding tussen jonge- halfwas- en oude(re) bomen welke, gerekend over meerdere jaren, telkens van locatie in het bosje wisselt. Elzenbroekbossen worden periodiek iedere zes tot tien jaar afgezet.

Foto 3: opgekomen stobbe na afzetten.

3.1   Prinsessenweg

Geschiedenis

In de jaren negentig van de vorige eeuw werd het elzenbroekbos onderhouden door buurtbewoners. Vanaf 2006 heeft de gemeente besloten om deze werkzaamheden in vier delen uit te laten voeren door uitbesteding aan een aannemer. Hiervoor is toen een planning opgezet. Op een gegeven moment is het onderhoud in het slob geraakt. Door de update van dit beheerplan en de opname van de elzenbroekbossen hierin wordt dit weer opnieuw opgestart. De huidige planning is opgenomen onder het kopje onderhoudsplan.

Beschrijving perceel

Het elzenbos is gelegen in de wijk Vreeswijk. Het terrein is in eigendom van Domeinen (Rijksvastgoedbedrijf) en in pacht uitgegeven aan de gemeente Nieuwegein. Het elzenbos en het omliggende grasland ligt tussen de Prinsessenweg, de Nieuwe Kerkweg, de Voorhavendijk en het voetpad tussen de Voorhavendijk en de Prinsessenweg. Het elzenbroekbos is ongeveer 1,11 hectare groot. Het kernbos van het elzenbroekbos is 0,22 hectare groot en is midden in het perceel gerealiseerd. Hier bestaat het beheer uit niets-doen-beheer. Dit betekent dat de kern zich zal gaan ontwikkelen tot een broekbos. Veel voorkomende boomsoorten in broekbossen zijn wilg en els. Niet actief ingrijpen, zal in eerste instantie leiden tot een zwaardere houtopstand. Door de hoge grondwaterstanden wortelen de bomen niet diep. Door windworp zullen er regelmatig bomen omvallen waardoor de hoeveelheid dood hout zal toenemen. Het doodhout percentage kan oplopen tot 30%.

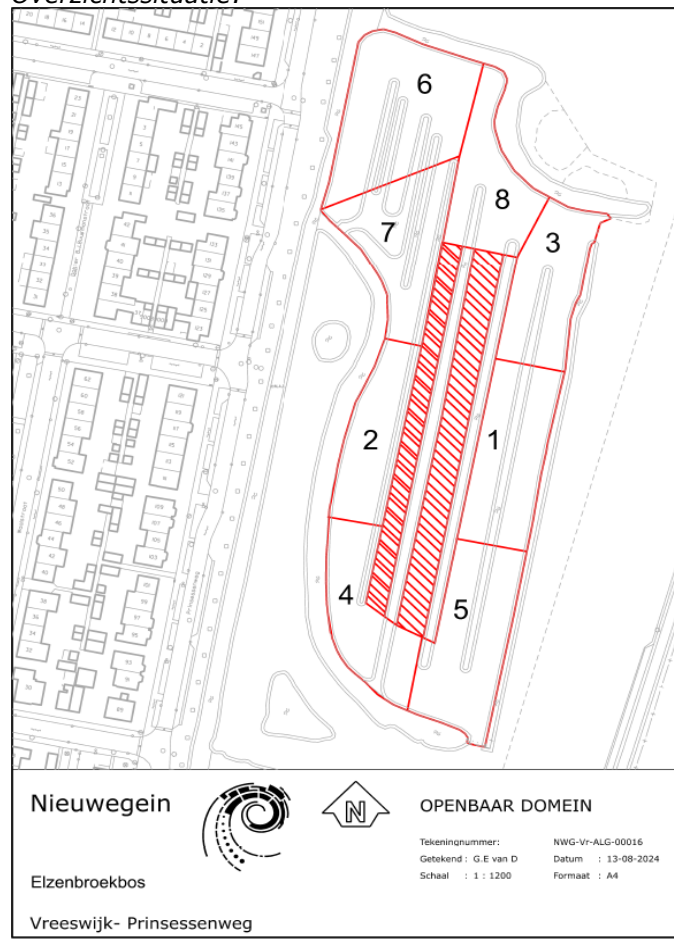
Foto 4: overzicht elzenbroekbos vanaf Prinsessenweg

Op het dood hout kunnen zich diverse zwammen vestigen en vervolgens mossen en varens. In de open gaten komt meer zonlicht op de bodem en zal ook weer bosverjonging optreden. De kleinschalige bosverjonging vergroot de structuurvariatie en verhoogt de ecologische potentie voor flora en fauna.

Het elzenbroekbos kenmerkt zich door een dominante bedekking van zwarte els (*Alnus glutinosa*). In de lengte richting van het perceel liggen een drietal smalle slootjes parallel aan elkaar op tien tot twaalf meter afstand. Hierdoor heeft de bodem een rabatstructuur (Rabatten zijn langwerpige ophogingen die gelegen zijn tussen greppels). Het kenmerkende ronde profiel van de rabatten ontbreekt echter. Tijdens de inventarisatie in januari stond het water tot bijna in het maaiveld. Onder dit soort natte omstandigheden is de Zwarte els als één van de weinige boomsoorten in staat opstanden te vorm.

Naast de eerdergenoemde zwarte els komen plaatselijk enkele schietwilgen (*Salix alba*) voor, deze zijn tot op heden in de hakcyclus meegenomen. Verder leidt op een aantal plekken aan de oostzijde spontane opslag van zomereik tot boomvorming van deze soort. Aan inheemse struiken zijn enkele exemplaren van vlier, meidoorn en amandelwilg aangetroffen.

Overzichtssituatie:

Figuur 6: locatieoverzicht en onderhoudsplanung elzenbroekbos

Onderhoudsplanning

Het elzenbroekbos is in negen delen opgesplitst. Aan de kern worden geen werkzaamheden uitgevoerd. Voor het onderhoud zijn de randen in acht delen opgesplitst die ieder een ander uitvoeringsjaar hebben. De onderhoudscyclus is één keer per acht jaar afzetten. Hierdoor krijgen we dat er in het gebied verschillende groeihogtes voorkomen wat voor de flora en fauna erg interessant is.

Aanwezige flora en fauna

Momenteel komen in dit gebied onder andere de volgende soorten voor (Bron NDFF, waarnemen 2019-2023)::

- Bruine kikker;
- Gamma uil;
- Goudhaan;
- Grote gele Kwikstaart;
- Vinger Helmbloem;
- Raapzaad;
- Kruisbladige Wolfsmelk;
- Bosbijvlieg;
- Boekweit;
- Azuur Waterjuffer.

Vanuit verschillende projecten die in de buurt van het elzenbroekbos op de planning stonden kwam naar voren dat er verschillende beschermde dieren in het gebied verblijven. Het gaat om onderstaande soorten:

Ransuilen

Medio juli en laat augustus 2022 zijn tijdens veldbezoeken jonge ransuilen aangetroffen in het gebied. Omdat wij de intentie hadden om eind 2022 de snoeicyclus weer op te pakken is overleg geweest met de regionale uitvoeringsdienst van de Provincie om ontheffing voor deze werkzaamheden aan te vragen. De gemeente heeft toestemming om de werkzaamheden conform de planning uit te voeren. De enige restrictie hierbij is dat we wel net voor de werkzaamheden door de ecooloog laten controleren of de werkzaamheden gevolgen hebben voor deze uilen.

Bever

In 2022 is een bever aangetroffen. Hierom hebben we veldcamera's ingezet om te onderzoeken of hij hier nog steeds aanwezig is. Uit dit onderzoek blijkt dat er wel een burcht ligt maar dat deze onbewoond is. De bever is verder niet meer aangetroffen. We blijven monitoren of de bever nog terugkomt naar het gebied.

Resumerend:

Vak nr.	1ste keer	2de keer
1	2022*	2030
2	2023	2031
3	2024	2032
4	2025	2033
5	2026	2034
6	2029	2037
7	2028	2036
8	2027	2035

Tabel 5: beheercyclus per vak per jaar

* Wordt uitgevoerd najaar 2023 vanwege Wet Natuurbescherming.

3.2 Ringslangweide

Geschiedenis

Het bosje bestond al rond 1830 en behoorde bij een boerderij die gevestigd was aan de Nedereindseweg. De boerderij is inmiddels verdwenen en het bosje is geïntegreerd in de wijk Batau Noord en is gelegen aan de Ringslangweide. In 2014 is er een beheerplan voor dit bosje gemaakt.

Beschrijving perceel

Op de onderstaande luchtfoto (2023) is goed te zien dat het bosje is aangelegd, waarbij de bomen op de grondrugjes ('Rabatten') geplant zijn. Aan de buitenranden aan, zowel de westzijde als aan de oostzijde is de beplantingsrand breder. Dit in verband met de, als 'mantel' aangeplante struikenrijen. Tussen de bomenrijen en Rabatten is de slootstructuur (wadi's) zichtbaar. De beplantingsrijen lopen van zuid naar noord. Het gehele bosje is ongeveer 0,16 hectare groot.

Foto 5: luchtfoto elzenbroekbos Ringslangweide

Informatieborden Elzenbroekbosje

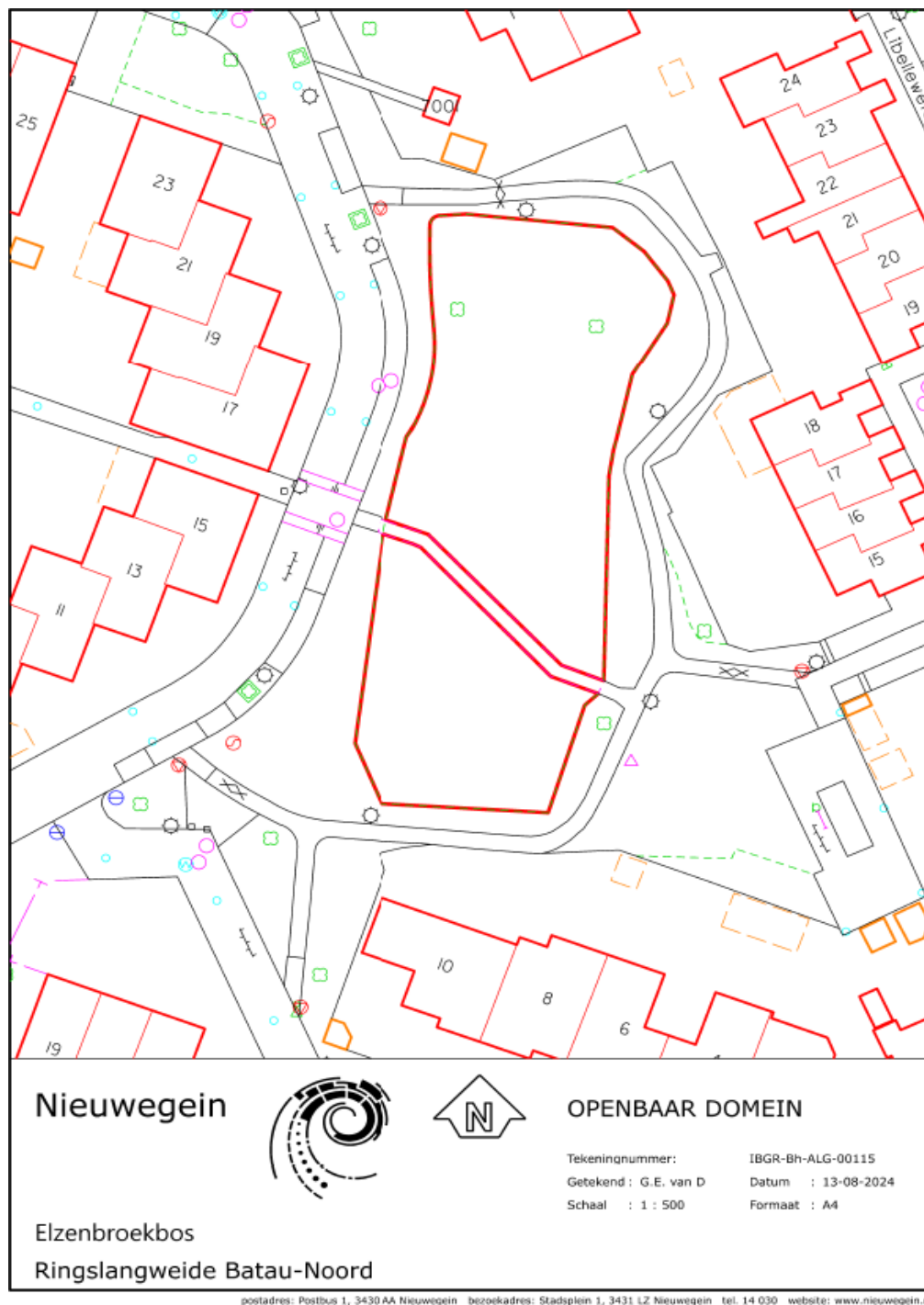
Na 193 jaar was het op 5 juli 2023 eindelijk zover. Het Elzenbroekbos aan de Ringslangweide kon bij het publiek 'officieel' worden bijgeschreven als Nieuwegeins groen erfgoed. Met behulp van het wijknetwerk Batau Noord, de Historische kring is het, door een collega ontworpen informatiebord, door de wethouder onthult. Op het bord is de geschiedenis van dit bosje aangegeven.

Foto 6: bord Elzenbroekbos

Overzichtssituatie

Het Elzenbroekbos is gelegen tussen de Ringslang-, Spanner-, Midden- en de Salamanderweide.

Figuur 7: Lokatieoverzicht Elzenbroekbos Ringslangweide

Uitvoeringsplanning

In 2020 is het gebied voor de laatste keer onderhouden. Vanuit eerdere ervaring is toen besloten om het gebied in één keer aan te pakken. Het verdelen in meer vakken levert namelijk een te versnipperd bosje op, waarbij het snel hergroeien van de afgezette bomen door de schaalverkleining wordt tegengegaan. Het gebied is te klein om in stukken uit te voeren. In de eerdere beheervisie is aangegeven dat het gebied iedere 10 jaar onderhoud behoeft. Tijdens dit onderhoud worden gelijk de greppels geschoond en/of uitgediept omdat hier nu vanwege de ruimte mogelijkheden voor zijn. De volgende onderhoudsbeurt staat voor 2030 ingepland.

Aanwezige flora en fauna

Momenteel komen in dit gebied onder andere de volgende soorten voor (Bron NDFF, waarnemen 2019-2023):

- Gewoon Sterrenmos;
- Klein Koolwitje;
- Sijs.

Resumerend

Afzetten			
2020	2030	2040	2050

Tabel 6: beheercyclus perceel Ringslangweide

4   **Overleg Hoog Heemraadschap**

Voor verschillende locaties (2,4,6 en 7) zal overleg met het HDSR gevoerd moeten worden om te bepalen hoe we om gaan met de watergangen in deze locaties. Normaliter dienen de sloten ieder jaar minimaal één keer per jaar gesloot te worden. Tijdens dit onderhoud wordt een deel van de beplanting verwijderd en afgevoerd. Omdat de sloten door een andere snoeicyclus minder bereikbaar zijn zullen daar afspraken over gemaakt moeten worden zodat aan de voorkant voor een ieder duidelijk is dat hier anders beheerd wordt. De andere afspraken zullen dan geborgd moeten worden in de onderhoudsverordening 2024 van het HDSR.

Verder gaan wij ook kernbossen vervaardigen bij 4 en 6. In deze kernen kunnen de sloten niet meer onderhouden worden en zij zullen dus op termijn verlanden. Omdat er hierdoor waterbergend vermogen verdwijnt zullen wij dit ergens anders moeten gaan compenseren. De nieuwe uitbreidingen zullen samen bepaald gaan worden waarna deze gemaakt kunnen gaan worden.

Bijlage 1: overzicht grienden en Elzenbroekbossen

